

Menim, da je treba planinske poti po Čičariji obnoviti in jih nemara še razširiti, saj so podaljšana roka turizma. Opustitev ni upravičena, saj planinci vzdržujejo marsikatero pot, ki je celo mnogo bolj oddaljena od naselij kot je IPP.

Poleg dnevnika po IPP v hrvaškem jeziku so v Trstu izdali tudi dnevnik po Istrski planinski poti v italijanščini, kar priča o tem, da hodijo po njej poleg Hrvatov in Slovencev tudi Italijani.

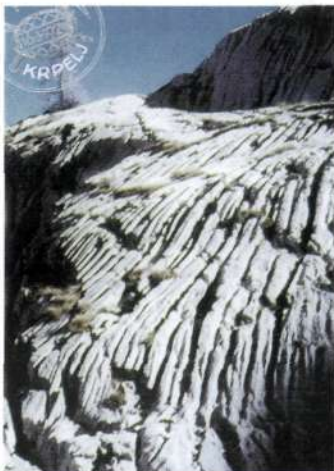
Josip Sakoman, Zagreb

iz planinske literature

Krpelj – glasilo tolminskih planincev

O boljši obveščenosti in seznanjanju članov o kar pestrem dogajanju v našem društvu smo sicer že dolgo razmišljali, vendar se je ta naloga vedno umaknila pred drugimi, za katere smo mislili, da so bolj nujne, dokler se na pobudo predsednice ni odzval sicer naš najboljši »pismen« član **Žarko Rovšček**.

Predvsem njemu gre zasluga, da smo v preteklem letu v mesecu marcu planinci prebirali prvo številko glasila Krpelj, v kateri je bilo namenjenega največ prostora poročilom posameznih odsekov društva

in načrtom za delo v prihodnosti, konec leta 2000 pa smo o zanimivostih iz življenja in dela planinskega društva izvedeli iz druge številke glasila. Mnogi so verjetno tako prvič izvedeli vso zgodovino pridobivanja lastnih društvenih prostorov, v zanimivem prispevku so lahko prebrali, kako so tolminski planinci doživljali Južno Ameriko, iz pripovedovanja oskrbnice Koče na planini Razor so prišli na dan mnogi zanimivi doživljaji, spoznali smo našo planinsko vodnico Slavico, kot je mogoče do sedaj nismo poznali, se še enkrat poslovili od naše častne članice **Marije Puc** ter se seznanili z zbornikom Nad prezrtjem in mitom, ki je bil izdan ob 100-letnici rojstva **Zorka Jelinčiča**.

Tako kot je bil idejni vodja glasila **Žarko**, je bila njegova tudi pobuda, da glasilo poimenujemo po Planinskem klubu Krpelj. Med prebiranjem in študijem gradiva za zbornik ob 100-letnici Soške podružnice SPD v letu 1996 ga je obdobje dvajsetih let preteklega stoletja tako zasvojilo, da se mu je takoj porodila ideja, kako bi tudi s poimenovanjem glasila izkoristil še eno priložnost za obeležitev spomina in negovanje tradicije.

Planinski klub Krpelj je nastal leta 1924, ko so se trije rodoljubi – **Jože Bevk**, **Evgen Božič** in **Zorko Jelinčič** – med zimskim vzponom na Porezen 16. marca, opremljeni s krpelji, ki so jim pomagali premagovati debelo snežno odejo, na vrhu gore med Cerkljanskim in Baško grapo odločili, da se bodo povezali v planinski klub, ki so ga poimenovali Krpelj.

V tistih za Slovence nenaklonjenih časih je Soška podružnica SPD namreč vedno bolj životarila, dokler ji leta 1918 niso zaplenili arhiva, zadnjega predsednika **Franceta Štruklja** pa celo aretirali. Potreba po ohranjanju slovenstva na Primorskem s pomočjo planinske dejavnosti v tistem času je narekovala nujno nadomestilo – in to je postalo **illegalno društvo Krpelj**.

Klub je imel tudi svoj žig, ki ga je oblikoval Franc Štrukelj, zavzet planinec in rodoljub z Modrejca pri Mostu na Soči. Prav ta žig je našel svoj

prostor na ovitku novega glasila Krpelj.

Uredniški odbor si je postavil za cilj vsaj dve številki glasila letno. Tako bi svojim članom lahko predstavil celotno zelo razvejano dejavnost društva, v glasilu pa bo prostora tudi za literarne prispevke, ki sicer ne bi ugledali luč sveta.

Poleg informacij in koristnih napotkov bomo v Krplju občasno predstavili tudi svoje člane, za katere želimo, da bi jih vsi bolje spoznali.

Glasilo prejema družveni člani brezplačno. Po odmevih bralcev je bilo zelo dobro sprejeto, saj smo od mnogih prejeli čestitke in pohvale, po njihovih komentarjih pa sklepamo, da so glasilo tudi skrbno prebrali, kar je seveda tudi naš namen.

O vsebini posameznih številok se bomo dogovarjali sproti, k sodelovanju pa želimo pritegniti tudi vse člane, ki bi želeli sporočiti karkoli zanimivega.

Glasilo Krpelj izdajamo tolminski planinci v nakladi 400 izvodov. Prva številka je izšla v obsegu 38 strani, naslednja pa ima 48 strani. Prispevki so opremljeni tudi s črnbeliimi fotografijami, večina iz arhiva društva ali last posameznikov.

Cvetka Jug

Kres na Grebljici

Sredi lanskega novembra je pri založbi »Kmečki glas« izšla knjiga ljudskih povedk z Loškega pogorja z naslovom Kres na Grebljici. To je že 22. knjiga zbirke Glasovi, ki jo ureja **dr. Marija Stanonik** z ZRC SAZU. V tej knjigi je **prof. Janez Dolenc**, ki je svojčas v Planinskem vestniku sodeloval tudi kot planinski pisec (članki Stari vrh, Mladi vrh in več prispevkov o poljanskem očaku Blegošu), objavil 285 poljanskih povedk v kar 400 različicah.

Grebljica iz naslova zbirke je vzpetina na pobočju Starega vrha, kjer domačini vsako leto v začetku avgusta za dan oglarjev zakurijo kopo. Da je v knjigi veliko motivov z gorá, nam povedo že naslovi Bela kača v Blegošu, Divji mož in divja žena v Mladem vrhu, Divji mož v Blegošu, Divji mož v Lubniku, Kva-

trnica pod Blegošem, Krota na poti na svete Višarje, Mrkuš in njegov hlapec v risu (na Kalu), Srebrna in zlata žila (v Blegošu), Šac vrh Koprivnika, Šac v Gabrški gori, Šac v Mehilskih robeh, Šac na Malem Blegošu, Od kod ime Grebljica, Brezno v Blegošu, Medvedka v Blegošu, Kače pod Kačjim robom, Turki hočejo oropati cerkev na Gori, Karloški Ajnžk (Tavčarjev Anžon iz Cvetja v jeseni), Ravbarji v Lubniku, Rokovnjači, Kopar Jaka v Mladem vrhu itd.

Čeprav je prof. Dolenc povedke na terenu zapisoval v poljanskem narečju, jih je zaradi boljšega razumevanja za objavo prenesel in poljanski pogovorni jezik, ki ohranja slog in izvirmo besedišče. Razlaga tega pa je v dodanem slovarčku. Trideset povedk je objavljenih v narečju in posnetih tudi zvočno na priloženi zgoščenki. Barvne in črno-bele ilustracije je prispevala akad. slikarka **Jana Dolenc**.

Janez Dolenc je poljanske povedke zbiral in zapisoval takoj po drugi svetovni vojni, ko je po internaciji v Dachau okrevljal na domači kmetiji v gorski vasi Četena Ravan pod Grebljico, preden je spet nadaljeval šolanje na realki v Ljubljani. Poleg opravljanja vseh vrst kmečkih del je na območju nekdanje občine Javorje obiskoval starejše domačine in si zapisoval njihove pripovedi. Skoraj vsi njegovi informatorji so sedaj že pokojni, zapisi pa so po preteku več kot pol stoletja končno

objavljeni in izpričujejo kulturno bogastvo preprostih hribovcev Loškega pogorja.

Janez Gorjan

Logarska dolina in njen trajnostni razvoj

Iz tiska je izšla nedavno tega brošura z naslovom »Trajnostni razvoj v krajinskem parku Logarska dolina«. Izdajo sta financirala Ministrstvo za okolje in prostor RS ter Logarska dolina d.o.o., kot izdajatelj pa je naveden AGROS ter urednik **Vojko Strahovnik**. Besedilo sta napisala **Marko Lenarčič** iz EPSI d.o.o. in **Avgust Lenar** iz Logarske doline d.o.o. Fotografije je prispeval **Matevž Lenarčič**, pokrajinsko kartograf Panart, brošuro je oblikoval **Gregor Žohar**, lektoriral **Marjan Pušavec**, repro je delo Scanart, natisnila pa jo je Unigrafika. Brošuro so izdali z namenom, da bi seznanili domačo javnost s prizadevanji predvsem domačinov in tudi drugih sodelavcev za ohranitev krajinskih in drugih vrednot, pa tudi nadaljnega trajnostnega razvoja doline.

V uvodu pisca poudarjata pomen trajnostnega razvoja, ki ne bo škodoval naslednjim generacijam in ne bo degradiral okolja. Trajnostni razvoj omogoča tudi razvoj prostora in prebivalcev ob upoštevanju vseh naravnih danosti in omejitev ter tradicionalnega gospodarjenja; s tem naj bi izboljšali življenjsko okolje in zagotovili nova delovna mesta. Pod trajnostnim razvojem je mišljen tudi usklajen gospodarski razvoj območja z njegovimi naravnimi in družbenimi danostmi, ki prebivalstvu zagotavlja solidno življenje in hkrati krepi primerjalne prednosti tistih potencialov, ki omogočajo trajno uživanje sodobnih socialnih pridobitev. Naravnih in družbenih danosti, kakor pravita pisca, ni težko prepoznati in jih ovrednotiti, mnogo težje je uskladiti posamezna gospodarska področja v razvojni model, ki ne bo imel notranjih nasprotij, ampak se bo razvoj tradicionalnih in novih dejavnosti medsebojno spodbujal. Model trajnostnega razvoja v krajinskem parku Logarska dolina se zavoljo

pozitivnih izkušenj že prenaša na celotno območje Solčavskega, kar je že izjemnega pomena za ta del naše domovine.

V brošuri je v začetku opisan obseg krajinskega parka Logarska dolina glede na naravne danosti in poselitev, nadalje je opisano zaščiteno območje parka z navedbo najbolj znanih naravnih znamenitosti (slap Rinka, gozdni rezervat Matkov kot – Logarska dolina, gozdni rezervat Klemenškova planina, macesna na Klemenči jami, slap Palenk, izvir Črne, ki je drugi izvir Savinje, Logarjeva lipa in Plesnikov brest), pa tudi najpomembnejših kulturnih in etnoloških zanimivosti (muzej Pottočke zizjalke, cerkva Kristusa Kralja, Podbrežnikova kapelica, naravoslovno-etnografska Pot po Logarski dolini, olcarska in oglarska bajta). Kmetije se ukvarjajo z gozdarstvom, živinorejo in dopolnilno dejavnostjo turizmom.

Posebno poglavje je namenjeno turizmu v Logarski dolini z opisom nastajanja krajinskega parka, ki ga je razglasila Skupščina občine Mozirje leta 1987. Opisana je tudi ustanovitev Logarske doline d.o.o., podjetja za razvoj doline. To podjetje vodi kot direktor domačin Avgust Lenar, po poklicu inženir gozdarstva. Ustanovni člani so se dogovorili o usmeritvah, na katerih temelji razvoj doline, in te usmeritve so posebej omenjene.

Posebno poglavje obsega strategija razvoja krajinskega parka Logarska dolina in tradicionalno gozdarstvo z najpomembnejšimi projekti trajnostnega razvoja, vključno z živinorejo, vodo ipd. Med gospodarskimi alternativami je opisan razvoj turizma in turističnega obiska, razvoj dodatne turistične ponudbe, energetska neodvisnost, izdelava in trženje domačih proizvodov ipd. Pomemben za razvoj doline je tudi promet in transport, ki med drugim vključuje umiritev individualnega motornega prometa, razloge za to prometno umiritev in tudi glavne cilje in usmeritve prometne razbremenitve krajinskega parka. Na kratko so opisana tradicionalna kultura, izobraževanje, delovna mesta in prednosti takšnega pristopa v zavarovanih območjih.